

Resim ve Sinema Renk İlişkisinin Film Afişlerine Yansıması

Painting and Cinema Color Relationship Reflection to Film Posters

Adem YÜCEL¹

Ufuk UĞUR²

Geliş Tarihi: 24.06.2018 / Düzenleme Tarihi: 26.07.2018 / Kabul Tarihi: 26.08.2018

Özet

Sanat tarihi boyunca her disiplin kendi anlatım olanaklarını geliştirirken farklı sanatsal elemanlardan yararlanmıştır. Işık, kompozisyon ve renk bunlardan sadece birkaçıdır. Sanatsal ürünün üretim biçiminde farklı yöntemler olmakla beraber kullanılan temel maddeler neredeyse aynıdır. Resim heykel fotoğraf ya da sinemasal bir ürün temel olarak nesnelere temsil ederken ışık ve renk aracılığıyla anlamı güçlendirir. Neredeyse bütün sanat disiplinleri teknik ve estetik açıdan insanda duygu oluştururken bu doygunluğa ihtiyaç duyar. Etkili bir aktarımda nesnelere kendi renklerine yakın tasvir edilmeleri onların inandırıcılıklarını da artırır. Bir sanatsal üründe anlam ve derinliği arttırmak ya da anlamı güçlü kılmak özellikle ışık ve rengin etkin kullanımı sayesinde mümkün olmaktadır. Sinema ve resim sanatları da temelde yakın terminolojileri kullanmaları açısından benzerdir. Resim sanatı kendinden sonra gelen fotoğraf ve sinemaya ışık, kompozisyon, altın oran, renk vb. unsurları ödünç vermiştir. İyi bir sinema filminde etki yaratan, izleyicide estetik duygu uyandıran dürtü fotoğraf gibi kare ya da resim gibi görüntü söylemidir. Sinema ve resim arasında yapısal olarak ortak kullanılan terimler her iki disiplini birbirine yakınlaştırır. Özellikle filmlerin afiş çalışmaları fotoğraf ya da resim etkisi yarattığı sürece izleyicinin daha çok dikkatini çeker. Sinema resmin temel kavramlarını kendi anlatı diline adapte ederek sanatsal değerini artırır. Bu çalışmada sinema ve resim sanatında ortak kullanıldığı düşünülen renk konusuna odaklanılmıştır. Çalışmada renk olgusu film afişlerinden örnekler üzerinden değerlendirilirken resim sanatında da rengin ne kadar etkin kullanıldığı incelenmiştir.

Anahtar kelimeler: Sinema, Resim, Renk, Afiş.

Abstract

Throughout the history of art, each discipline has benefited from different artistic elements while developing their own expression possibilities. Light, composition and color are just a few of them. The basic materials used together with the different methods of production of artistic product are almost the same. Painting sculptural photography or a cinematic product basically represents objects while light and color strengthens the meaning. Almost all disciplines of art need this saturation while creating technical and aesthetic human feeling. In an effective transfer, the objects being depicted close to their own colors also increase their credibility. Increasing the meaning and depth or strengthening the meaning in an artistic way is made possible by the effective use of light and color. Cinema and painting arts are basically similar in terms of their use of close terminology. The art of painting comes to the photograph and cinema after itself, light, composition, golden ratio, color and so on. lent elements. The impulse that creates an aesthetic sensation in the viewer that creates an effect in a good motion picture is a picture or image such as a picture or a picture. The terms commonly used structurally between cinema and painting bring both disciplines closer to each other. The viewer gets more attention, especially if the banner work of the films creates the effect of photography or painting. The cinema increases the artistic value by adapting the basic concepts of the picture to its narrative language. This work focuses on the color theme that is commonly used in cinema and painting. In the study, it was examined how samples were used in the posters of color phenomena films and how effective the use of color was in painting art.

Key Words: Cinema, Picture, Color, Banner.

Giriş

Renk ve ışık konusu insanlık tarihi kadar eskidir. Mağaralarda çizgi kullanarak hikayeleme insanlığın ilk somut şekillenme çabalarıdır. Belli bir yüzey üzerine çeşitli materyaller ile gördüklerini aktaran insanlar zamanla ışık ve renk olgusunu da bu hikayeleme sürecine zenginleştirici bir unsur olarak katmıştır. Yüzey üzerinde somutlaştırma, sınırlamaya gidiş, belirsizlikten belirliliğe geçiş çizgiyle olmuştur. İnsanın çizgiyle somut olarak sezdiği şekil, çizgiyle yapılan bir sınırlamadır. Bu sınırlamanın içine ifade katmak söz konusu olduğunda renkle karşılaşılır. Çizgiyle sınırlanan şekil renkle zenginleşir (Erbaş, 1996:2). Görme yetisine sahip bir insan çevresindeki nesnelere onların kendi renkleri ile algılar.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Ordu Üniversitesi, Güzel sanatlar Fakültesi, Grafik Tasarımı Bölümü, Ordu, Türkiye.

E- posta: admycl@gmail.com

² Dr. Öğr. Üyesi, Ordu Üniversitesi, Güzel sanatlar Fakültesi, Sinema ve TV Bölümü, Ordu, Türkiye.

E- posta: eceilkayufuk@gmail.com

Doğadaki her objenin kendine özgü bir rengi vardır. Elektromanyetik dalgalardan oluşan renk gözün dış çevreyi algılamasında objenin ortaya çıkardığı etkidir. Rengi sabit ve değişmez olan nesnenin, ancak yüzeyine düşen ışık miktarına göre yoğunluğu değişebilir. Nesnelere resmedilirken sanatçı tarafından renklendirilmesi hem değişmiş hem de rengin yapısal öğeleri ve insan gözüyle algılanma sürecinin tanımlanmasıyla gelişmiştir. Nesnelere belli renkleri çağırması nedeniyle ağacın resmini yapmak isteyen yeşili denizi yapmak isteyen maviyi kullanır (Erbaş, 1996:3). Işığın, kendi öz yapısına ya da cisimlerden yansımaya bağlı olarak gözde oluşturduğu duyumu olarak değerlendirilen renk duyuşsal bir olaydır. Her renk deneyimi, bir ışığa verilen fizyolojik tepki ile başlar. Sinema ve resim sanatları da kendi anlatım olanaklarını ışık ve daha çok renk kullanımı ile geliştirmiştir. Günümüzün en etkili iletişim sanatı ve bir modern çağ aracı olarak kabul gören sinema kendi aktarımını sağlarken renklerin temsil ettiği anlamlardan sıklıkla yararlanır. Görsel bir sanat olmasının yanı sıra ilerleyen teknoloji sayesinde teknik ve estetik açıdan sürekli gelişen sinema izleyiciyi de belli bir doyumla ulaştırmayı amaçlar. Öztürk, sinemanın bu amaca ulaşmasında renk kullanımını, tıpkı ses ve üç boyutluluk gibi sinemayı gerçeğe yakınlaştırmada önemli bir unsur olarak değerlendirmektedir (Öztürk, 2017). Sinema bu açıdan her nesnenin kendine ait bir rengi ve toplumdaki topluma değişse bile ifade ettiği anlamlardan yararlanır. İnsan gözünün ışığın etkisini algılayarak beyne gönderdiği renk aynı zamanda anlatım yöntemlerinde estetik bir olgu oluşturur. Newton ve onun renk üzerine yaptığı deneylerden bu yana neredeyse bütün sanat disiplinlerinde renk bir anlatım unsuru olarak kullanılmıştır. Resim ve sinema sanatlarında siyah beyazdan renkli döneme, renklendirmeye geçişte tablolar ve sinemasal anlatılarda renk olgusu görüntüye anlam katmıştır. Özellikle realist akımlarda var olan gerçeğe en yakın etkiyi oluşturmak perspektif ve kompozisyon kadar rengin de kullanımı sayesinde gerçekleşmiştir. Sanatçının vurgulamak ya da ön plana çıkarmak istediği anlam çoğunlukla renk kullanımıyla izleyiciye aktarılırken özellikle renklerin yumuşaklığı, sıcaklığı ya da zenginliği çarpıcı bir unsurdur. Işık ve renk hem sinema hem de resim sanatında etkiyi vurgulamak, anlam ve derinlik yaratmak ve anlatımı güçlü kılmak için kullanılan önemli bir elemandır. Etkili bir aktarımda nesnelere gerçek biçimleri kadar gerçek renkleri de önemlidir. Anlatımın temel ilkeleri öykülemenin yanı sıra bütünlüklü ve çarpıcı renk kullanımıyla mümkün olmaktadır. Resim sanatında bir dönem renkten çok çizime önem verilmiş olsa da beraberinde estetik kaygıları da getiren ışık ve renk kullanımı özellikle soyut resim anlatım biçimlerinde kendini göstermiştir. Renk tıpkı resimde görünen yüzeyi zenginleştirip karakter kazandırdığı gibi sinemada da var olan nesnenin taklidinde anlamı biçimlendiren bir ifade aracıdır. Görsel algıların oluşturulması, kitle üzerinde etkili olma, estetik bir bütünlük sağlama ve bireyin iç dünyasında duygu yaratma çabaları sanatçının ışık ve renk kullanımıyla söz konusu olmuştur.

Renk Kavramı

Renk görsel değerlerin oluşum sürecinde temsili anlamı oluştururken yapısal bir dinamik yaratan ifade aracıdır. Renk ve ışık iki ayrı kavramdır. Bu ikisi arasındaki ilişkiyi anlamlandırılmaya çalışırken, rengi nesneyi aydınlatan ışıktan yola çıkarak göz üzerinde uyandırdığı durum olarak değerlendirmek gerekir. En basit tanımıyla renk, nesnelere yansıtılarak gelen görünür ışınların (ışık) görsel algıda oluşturduğu bir duygudur. Renk, temelde ışığın bir türüvidir yani, üzerine düşen beyaz ışıktaki bütün dalga boylarını aynen yaymayan ve yansıtmayan bir maddenin görünme niteliğidir. Buradan, rengin var olabilmesi için mutlak olan ışığın var olması gerekliliği kolayca ortaya çıkmaktadır. Çünkü ışığın olmadığı yerde rengin var olabilmesi mümkün değildir. Loş ya da karanlık ortamlarda nesnelere renklerinin belli olmayışı ve nesnenin yalnızca biçiminin görülebilmesi buna iyi bir örnek olarak verilebilir (Sözen, 2003: 18-19). Bilim insanları başlangıçta salt ışığa odaklanmışlardır. Yapılan araştırmalardan çıkan deneylerde ışığın kırılmasıyla rengin meydana geldiğini keşfeden Newton'un, ışığı rengin kaynağı olarak tanımlamasıyla sanat ile bilimin de yolu kesmiştir. Bu deneyde Newton güneşe bakan yatağın odasını karartarak, bir panjura 3 milimetrelik bir delik açmış ve oradan gelen ışığın önüne yerleştirdiği prizmadan geçen ışığın farklı açılarda kırılarak büküldüğünü görmüştür. Bu ve buna benzer deneylerini farklılaştırarak devam ettirmiştir. Bu devrim yaratan keşiften sonra, rengin maddenin rengi olduğu düşüncesi çürüyerek beyaz ışığın içinde her rengin bulunduğu kanıtlanmıştır (Çağan, 2005: 26). Bu ve benzeri deneylerden sonra ışığın artık beyaz olmayıp yedi renge ayrıldığı görülür. Bu olaya "spektrum(tayf)"denir. Bu yedi renk: kırmızı, turuncu, sarı, yeşil, mavi, lacivert ve mor'dur. Newton'un keşfinden sonra bilim dünyasında büyük ilgi gören bu konu birçok bilim adamının da araştırmalarında yer almıştır. Görme işlemini, retinanın aynı anda iki zıt durumda olması olarak tanımlayan Goethe, aynı anda ışığın ve gölgenin ara derecelerini ve rengin farklılıklarını algıladığımızı söylemiştir. Soluk almak için soluk vermek gibi göz karanlıkta aydınlık, aydınlıkta karanlık ister. Zıtlıkların bu şekilde aktivitesini gözleyen Goethe, renk çemberini tanımlayıp birbirini bütünlükten (complementary) renkleri belirlemiştir. Goethe'nin ana renkleri aydınlığa en yakın renk olarak tanımladığı sarı, karanlığa en yakın renk olarak tanımladığı mavidir. Bu iki renkten diğer renklerin oluşturulabileceğini söyler (Çağan, 2005: 28-29).

İnsanların renkleri algılaması, ışığın cisimler tarafından yansıtılmasıyla ve cismin göz yardımıyla beyne iletilmesi sonucunda gerçekleşir. Gözün algıladığı ışık, retinada sinirsel sinyallere dönüştürülüp, optik sinir olan Nervus Opticus aracılığıyla beyne iletilir. Göz, üç temel renk olan; kırmızı, sarı ve yeşile tepki verir ve beyin, diğer renkleri bu üç rengin farklı birleşimleriyle algılar (Uzuner, 2014: 25). Sanat tarihinde bu gelişmelerle sanatçıların renge bakış açıları değişmiş, renk daha da özgürleşmiştir. İnsanlar yüzyıllar boyunca renklere farklı anlamlar yüklemiştir. Sanat alanlarından farklı olarak Fizik, Fizyoloji, Kimya, Biyoloji, Sosyoloji ve Psikolojinin inceleme alanına girmiştir. İnsanlar üzerindeki güçlü etkisiyle günümüzde birçok tedavi yönteminde dahi rengin kullanıldığı bilinmektedir. Antik Hindistan, Laos, Çin, Mısır gibi bazı ülkelerde kullanılan tedavi yönteminde doktorların gökkuşağı renklerini kullanarak hastaları iyileştirdikleri bilinmektedir (Çağan, 2005: 30). Renklerin genel kabul görmüş anlamlarına baktığımızda; Kırmızı, en kuvvetli, en dinamik, dalga boyu en uzun renktir. Bu renk; canlılık, mutluluk, girişkenlik, dışa dönüklük, irade, güç, cinsel güç, kızgınlık, hırs ve olumluluk anlamına gelir. Sarı, mantal çaba, zihinsel parlaklık, iyimserlik ve sevginin rengidir. Uzun süre sarı renkle iletişim kurulduğunda, kişide zihni açık, dikkatin arttığı, ruh halinin de olumlu yönde etkilendiği görülmektedir. Turuncu, heyecanın, duyguların rengidir. Enerji, cesaret, neşe, girişkenlik, dinamik kuvvet ve toplum, sosyal olan yaşam anlamı taşımaktadır (Çağan, 2005: 51).

Yeşil renk tüm tonlarıyla insanlar üzerinde çoğunlukla pozitif his yaratır. Doğanın rengi olan yeşil, rahatlatıcı özelliğini buradan alır. Bereketin, uyumun, güvenin rengi olan yeşil huzur vericidir. İslam ülkelerinde cennetin rengidir. Mavi, sakinliği sükuneti, üretkenliği simgeler. Freud'un maviyi sakin diye tanımlaması, bu rengin insanı sakinleştirip rahatlatmasından kaynaklıdır. İletişimde de yeri önemli olan mavi, beden hareketini en düşük noktaya indirgemekte ve algıyı arttırmaktadır (Kırık, 2013: 75). Mor, renkler içerisinde farklı bir öneme sahiptir. Bu renk; insanlardaki nevroitik duyguları açığa çıkarmaktadır. Bu yönüyle bilinçaltında insanları korkutur. Asaletin, soyluluğun, lüks ve zenginliğin simgesidir. Kararsız, güvensiz bir ruh hali daha çok mor renkle yansıtılmaktadır.

Kahverengi, toprağın rengi olmasından dolayı bilindiği gibi kahverengi insanlar üzerinde hareketlilik yaratmaktadır. Yapılan araştırmalarda bu rengin insan hareketlerini hızlandırdığı sonucu ortaya çıkmıştır. Kahverengi; hırs, doğallık, içe dönüklük, hızlı hareket, rahatlık ve basitlik anlamları da taşımaktadır. Siyah, gücü, tutkuyu, resmiyeti genel anlamda da otoriteyi simgelemektedir. Türkiye'de ve kimi ülkelerde, keder, ölüm ve yas anlamlarına gelmekte; fesatlık, kin, kötü niyet ve karamsarlığı da çağırıştırabilmektedir. Bu rengin konsantrasyon rengi olduğu da düşünülmektedir (Çağan, 2005: 53). Beyaz, saflığın, temizliğin, masumiyetin ve sadakatin ifadesidir. Beyaz insanlara güven verir. Çoğunlukla açıklık, istikrar ve sürekliliği yansıtır. Dürüst ve temiz bir imaj yaratmak isteyen insanlar bu rengi daha çok tercih etmektedir. Beyaz aynı zamanda tarafsızlığın da rengidir. Gri, tutucu, üzüntülü, hüzünlü, sıkıntılı, heyecansız, düşük enerjili, depresyonu ifade eder (Çağan, 2005: 54). Evrensel olan bu anlamlarının yanı sıra, toplumlarda çeşitli farklılıklarla değişiklik gösteren anlamlar da bulunur. Örneğin, Batı toplumlarında beyaz, barışın, saflık ve temizliğin sembolüdür. Bu nedenle Batı'da gelinlikler genelde beyazdır. Siyah ise, ölümü, yası ifade eden ve cenaze törenlerinde tercih edilen bir renktir. Asya'daki bazı toplumlara bakıldığında da bu renkler tamamen zıt yönde seyrediyor. Bu toplumlara göre beyaz, matem ve yas rengi olup, cenaze törenlerinde tercih edilen renk olma özelliğine bürünür. Kültürler arası bu farklılıklar, farklı toplumlarda farklı algı yapıları oluşturur ve renk tercihlerinden ortaya koyar. Sanatın her alanında toplumdan topluma, çağdan çağa değişen renk ve biçim anlamları, sembolleridir. (Uzuner, 2014; 36-37-38). Renkler görsel sanatların en güçlü iletişim araçlarıdır. Çünkü iletişimde pek çok insan verilen mesajı önce renklerle okur. Bu açıdan renkler önemli bir mesaj iletme aracıdır. Son yapılan araştırmalara göre görsel sanatlarda renk uygulaması gerçeğe tam olarak sadık olması bağlamında kitlelerde doygunluk hissi oluşturmamaktadır. Bu konu üzerinde yapılan uygulamalı araştırmalarda deneklere doğal ve doğal olmayan renk kullanımı hakkında sorular sorulmuş, onlarda her zaman için doğal renkleri yeğledikleri belirlenmiştir. Ancak seçim yapmaları istendiğinde, genellikle gerçeğinden daha kontrast ve normalden daha parlak ten renklerini tercih ettikleri görülmüştür. Sonuçta parlak bir ten rengi, renk doyumunun artırılmasıdır ve bu açıdan gerçek abartılarak sunulmaktadır (Bodur, 2006;84-85).

Rengin Resim Sanatına Etkileri

Renkle ilgili bilimsel çalışmalar 17. Yüzyılda başladığı halde sanat alanına yansımaları biraz gecikmeli olmuştur. Var olan alışlagelmiş durumu bırakmanın sanatçıları çelişkiye düşürmüş olmasından kaynaklı bu gecikmeyle, ressamlar, günışığı altında renklerin parlak görünmesini fark etmiş ancak resimde kullanma konusunda tereddüt yaşamışlardır. Dönemin klasik resimlerine aykırı duran bu durum, resme giren ışık miktarı kadar resmin o oranda klasik beğeniden uzaklaştığı sonucu kabul görmemiş, bir süre daha resimlerde mavi ve kahverenginin kullanımına ağırlık verilmiştir. 17. Yüzyıl manzara resminde renk görmeyle ilgili çabaların ürünü olan isli cam, ışık ve derinlik etkisi verme çabasıyla Camera Obscura'dan bilinen fotoğraf makinasına kadar birçok aygıt icat edilmiştir (Avcı, 2014: 55). 17. Yüzyıl ressamlarından Willem Kalf, ışığın renkli bir camda nasıl kırılıp yansıdığını, renklerin ve dokuların arasında oluşan kontrastları ve uyumları incelemiştir (Gombrich, 2007; 430). John Constable 20. yüzyıl öncesinde çalışmaları 'doğa bilimsel deneyler' olarak kabul edilmiş ve canlı renklerin kullanmaya başlamıştır. 'Saman Arabası' adlı resminde, derinlik etkisini ve ışık/renk bağlamında güçlü bağı yansıtmıştır (Avcı, 2014: 56). Constable yalnızca doğada görmek istediğini çizmek isteyen bir ressamdı. Diğer arkadaşlarının ya da ressamların onu eleştirdiği kahverengi tonlarının kullanımı konusundaki düşüncelere karşı durmuştur. Bu eleştirilerde kuvvetli yeşil rengin, diğer renklerle uyumsuzluk yarattığı gözlemine yer verildiği bilinir. Herhangi bir fotoğraftaki canlı renkleri bize ne kadar gerçekçi görünürse görürsün, resimde derinlik izlenimi versin diye ön kısımlara kahverengi tonlarının kullanılıp arkaya doğru açık maviyle ilerlemek, yumuşak ton derecelendirmesini bozmaktadır. Şekil 1'de 'Saman Arabası' adlı çalışmada gerçekten de, ön plandaki ve ağaçların yapraklarındaki zayıflatılmış renklerin, uyumlu bir ton yelpazesi içinde sunulduğu görülmektedir (Gombrich, 2007; 508).

Şekil 1. John Constable, 'Saman Arabası', 1821
Tuval Üzerine Yağlı Boya, 130.2x185.4 cm.

Şekil 2. J. M. William Turner, 'Bir Kar Fırtınasındaki Buharlı Gemi' 1842

Resim her zaman farklı arayışlara ve alışverişlere açık bir sanat disiplindir. En büyük değişiklik 19. yüzyıla gelindiğinde kendini göstermiştir; bu dönemde, resimde konu önemini yitirmiştir. Artık önemli olanın, resmi yapılan nesnenin ne olduğu değil, o nesnenin nasıl gösterildiği olduğudur. Bu tutum, ışık ve renkle örneklerini vererek geliştirilmiştir. Newton optiğine karşı Schopenhauer ve Goethe tam olarak Newton'a cephe almışlardır. 1840'larda Goethe teorisi olarak bilinen rengin bilimsel yönünü algılama açısından ele aldığı çalışmasıyla Goethe, sanat ile bilim dünyasındaki bilginin alışverişine ivme katması bakımından önemli bir yankı uyandırmıştır. Nesnelerin ışık ve algıya bağlı olarak, göz üzerinde bilinen sanal görüntüleri, renkli gölgeler ve tamamlayıcı renklerle, renklerin karanlık, aydınlık, parlaklık hatta belirsizlik gibi farklı ışık altındaki davranışlarını incelemiştir. Goethe, Newton'un dışında, renklerin sadece ışığı yansımasıyla meydana gelen mevcut fiziksel koşullardan kaynaklanmadığını, görmenin fizyolojisi bağlamında bu biçimde algılandığını savunmuştur. Schopenhauer' e göre ise fizyolojik boyut ön plana çıkmıştır. Rengin retinan tepkileri ile eş anlamlı olduğunu savunur. Bu yüzden renk görme, bedeni de kapsayan bir etkinliktir. Schopenhauer' e göre duyumu ortaya koyan öznedir. Bir süre maruz kalınan rengin, gözler kapalı olduğunda da görülmeye devam etmesi hissi bunun bir göstergesidir (Avcı, 2014: 57). Goethe'nin renk teorilerinden etkilenen bazı ressamın çalışmalarında, rengin açık-koyu, sıcak-soğuk gibi etkilerini ve zıt renk ilişkilerini kullanmışlardır. William Turner'ın resimlerinde, tamamlayıcı renk etkileşimlerini kullanarak, imgenin bütün olarak algılanması hemen hemen olanak dışıdır. Şekil 2'deki resminde de olduğu gibi Turner'ın görme şeklindeki imgesi, bütün bilinen yüzeylerdeki renk ile ışığın hareket halinde birbiriyle kaynaştığı yansımalarıdır. Kandinsky renklerle soyut bir dil oluşturmuş, renklerin tinsel yankısını, yani renklerle ruha dokunabilmeyi ve ruha ulaşmayı başarmıştır. (Avcı, 2014: 58). Şekil 3'teki tabloda görünen kompozisyonda sanki ritmik bir ezgiyle işlenmiş çalışma görmekteyiz. Renkler ve soyut eğilimlerle verilen bu hissiyat Delacroix'nın resimde, rengin çizimden, hayal gücünün ise bilgiden daha önemli olduğu düşüncesini güçlendirir niteliktedir (Gombrich, 2007;504). Paul Klee' ye göre renkler birbirlerinden niteliklerine göre ayrılır. Renkleri ölçebilecek ne bir kural ne de bir alet vardır. Renklerin genişlik ve ağırlıklarına göre birbiriyle karıştırılabileceğine, bu noktada ise rengin parlaklık ve yoğunluğunun ölçülebileceğine değinmiştir. Şekil 4'te Klee' nin 'Sihirli Balık' eseriyle iki temel kontrast dikkat toplar. İliki açık mavi, pembe ve turuncu renkler arasındaki açık-koyu kontrastı, ikincisinde ise kırmızı ile dark mavi karşıtlığında oluşan yoğunluk kontrastıdır (Itten'den akt. Avcı, 2014: 58).

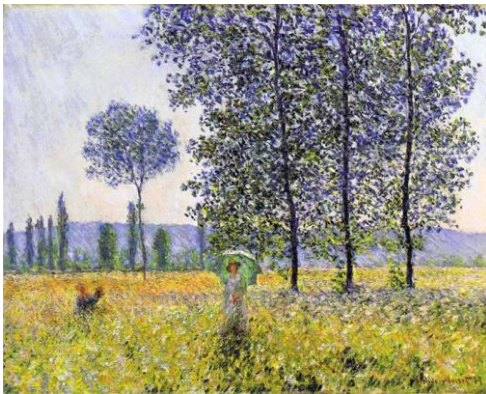

Şekil 3. Wassily Kandinsky, 'Kompozisyon 7', 1913
Tuval Üzerine Yağlı Boya, 200x300 cm.

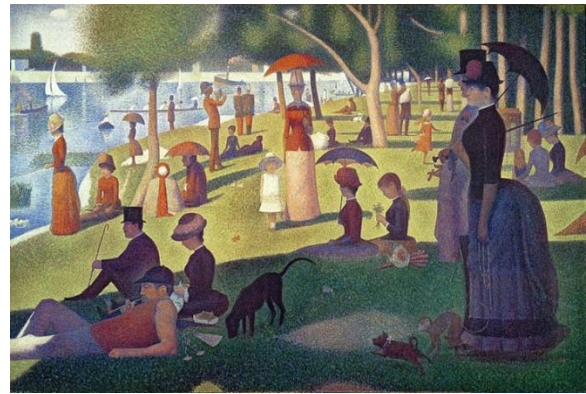

Şekil 4. Paul Klee, 'Sihirli Balık', 1925
Tuval Üzerine Yağlı Boya, 77.2 x 98.4 cm.

Herhangi iki renk söz konusu olduğunda bir etkileşim gerçekleşir. Örneğin Claude Monet'nin Şekil 5 'teki 'İlkbaharda Tarlalar' adlı resminde, sarı ve mavinin kullanımıyla, mavi gökyüzü fonunda ağaçlar, yeşil olmasına rağmen sarımtırak görünür. Ağacın sarı bölgede oluşan gölgesi morum mavi olarak algılanır. Bu etkileşimlerle resimde var olan renk yokmuş gibi, yok olan ise varmış gibi algılanabilir. Ağaçlardaki yeşil renge kontrast yapması için alt planda küçük alanlar kırmızı ile boyalıdır (Çağlarca'dan akt. Avcı, 2014: 60).

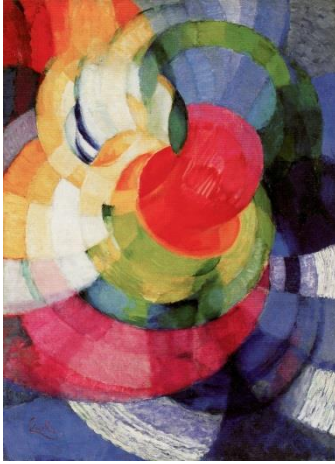

Şekil 5. Claude Monet, 'İlkbaharda Tarlalar' 1887
Tuval Üzerine Yağlıboya.

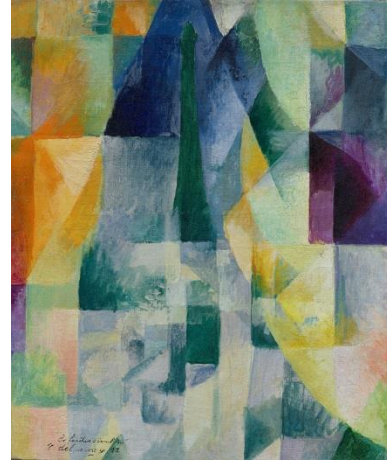

Şekil 6. Georges. Seurat, 'Grande Jatte Adası'nda Bir Pazar Öğleden Sonrası' 1884-86
Tuval Üzerine Yağlıboya.

Newton'un renk çalışmalarında keşfettiği yedi rengin, prizmadaki parlaklığıyla sanata olan etkisi, iki yüzyıldan daha fazla sürenin geçmesini gerektirmiştir. İlerleyen süreçte sanatçılar, ışık ve havanın farklı değerlerinin renkleri sürekli değiştirdiğini keşfettiler. Işık ve dolayısıyla renk, bu sayede resmin temel konusu olmuştur (Avcı, 2014: 61). Işığın geliş açısı ve etrafındaki diğer nesnelere yansımalarıyla çeşitli değişimlere uğradığı için doğayla doğrudan temas kuran Empresyonistler ve Post Empresyonistler 19. yy sonlarına doğru çalışmalarında bu duruma ağırlık verdiler. Rengin boya maddesi olarak ışıkla ilişkisini araştırırken renk karışımlarında gün ışığını tanıdılar. Fotoğrafın icadından etkilenmeleri, gün ışığının farklı saatlerde, mevsimlerde nesnelere üzerindeki değişimini incelemeleri, açık havada çalışmaları, doğada aslında var olmayan konturları ve siyah gölgeleri çalışmalarından çıkarmaları, renkleri daha önceleri karıştırdıkları palet yerine tuvalde yan yana uygulayarak kullanmaları Empresyonist ressamların ortak noktalarındandır (Erden, 2012: 17). Bu yan yana uygulanan renkle, resim yüzeyine temas eden gün ışığı, küçük renkli bölgelerin gözde karışımı ile beyinde bir duyum olarak renk alanlarına dönüşmüştür. Post Empresyonist ressamlar, çalışmalarında simgesel, dekoratif öğeler ve anti-natüralist renk kullanımıyla dikkat çekerler. Onlar tamamlayıcı renk çiftlerini seçip kullanarak ve renk alanlarını daraltıp noktacılar indirgeyerek kontrastlık etkisini, sanatsal bir tekniği keşfetmişlerdir. Noktacılık diye anılan bu tekniğe göre renkler, optik olarak gözde karışır; parlak renk noktacıları biraz aralıklarla tuval yüzeyinde birleştirilir ve renkler doğada görüldükleri değerde oluşturulurdu. Georges Pierre Seurat renkleri izlenimciler gibi kullanmış fakat bu kullanımı bilimsel olarak işlemiştir. İlk olarak paletindeki renk sayısını azaltmış ve noktacılık tekniğiyle boyayı tuvale uygulamıştır. Şekil 6'daki 'Grande Jatte Adası'nda Bir Pazar Öğleden Sonrası' isimli tablosuyla bu tekniğin başarılı bir örneğini vermiştir (Erden, 2012: 26). 20. yüzyıl sanatçıları renk teorilerini soyuta ulaşmak için kullandılar. Çek ressam Frantisek Kupka, saf renk soyutlamalarına giren ilk sanatçıydı. Kupka, zihinde tasarlanan hayali motifleri yok saydı ve rengi anlatımcı işlevinden kurtararak hareket devinimi önermek için tek başına rengin gücünü araştırdı. Şekil 7'deki çalışmasında olduğu gibi kırmızının dalga boyunu dikkate alarak, rengin derinlik etkisi ve yoğunluğu üzerine çalışmalarını sürdürdü. 1885 doğumlu ressam Robert Delaunay, bilimsel renk düşüncesini yalnızca biçimsel açıdan değil, aynı zamanda hareket yanılısamasıyla da genişletti. Bir dizi resminde bu düşüncelerini şekillendirmeye başladı. Şekil 8'de 'Pencereler' adlı tablosunda mevcut görüntüyü tanımlamaktan daha çok ışık oyunlarına ilgisi olduğunu gösterir. Resme bakış, gözün resim üzerinde devinimsel hareket etmesi, renk, ton ve biçimin hoş a gidecek biçimde karşılıklı ilişkisi içinde belirlenir. Hareket, renklerin kendi aralarında farklı ölçülerdeki kontrastlık ilişkilerinden sağlanır (Avcı, 2014: 63).

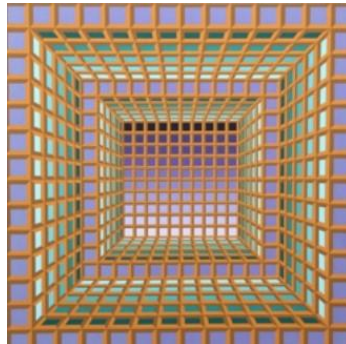

Şekil 7. Frantisek Kupka, 'Newton Diski', 1911
Tuval Üzerine Yağlı- boya, 77.5x73.6 cm.

Şekil 8. Robert Delaunay, 'Pencereler', 1912
Tuval Üzerine Yağlıboya, 55.2 x 46.3 cm

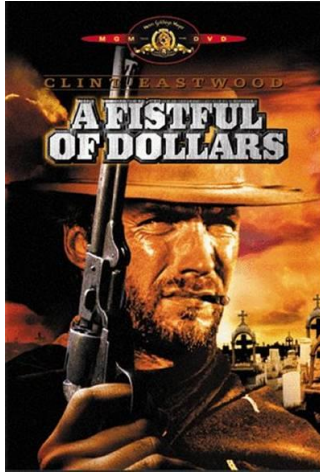
Renklerin, devinim ve hareket duygusunu tanımlayanlar sadece empresyonistler değildir. Op Sanat'çılar da renk, çizgi ve somut olmayan biçimlerle optik etkinin gerçekleşme ihtimali üstüne çalıştılar. Tamamlayıcı kontrastların birlikte kullanımı ile oluşan optik yanılısamayla fark ettiler. 'Optik Sanat/Op Art' bilinçli olarak algı yanılısaması yaratmak üzere algıyı yönlendiricidir. Örneğin Victor Vasarely çalışmalarında, görsel yanılısamarlar yaratmak ya da algıyı değiştiren etkiler yakalamak için belli bir kurgulama mantığı ile sistematik olarak düz boyalı renk alanları, geometrik biçimler, çizgi ve nokta gibi durumları kullanmıştır. (Resim 14). İki boyutlu yüzey üzerinde gerçek olmayan hareket, üç boyut, uzak/yakın, derinlik veya mekan değişimleri yaratmıştır (Tuğal'den akt. Avcı, 2014: 65).

Şekil 9. Victor Vasarely, 'Mor İçinde Çok katlı Izgara', 1970 (Serigraf baskı-26/250, 81.28x76.2 cm)

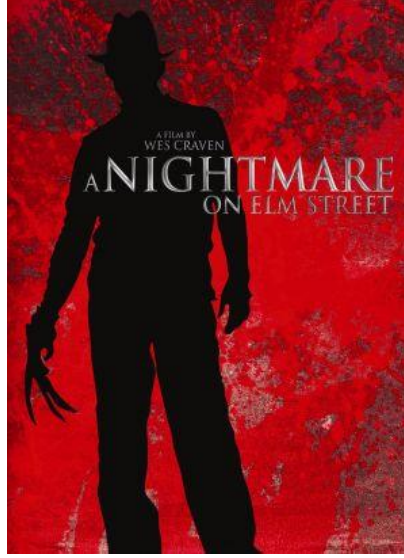
Film Afişlerinde Renklerin Kullanımı

Rengin resim de olduğu kadar sinemada da önemli bir yer kapladığını, görsel tasarımın en önemli öğelerinden biri olduğu bilinir. Resim renk sinema ise görüntü merkezlidir. Sinemada rengin, anlatımı destekleyici ve derinlik oluşturu yanı vardır. Öztürk'e göre sinema sanatında öykü anlatımı içerisinde birçok önemli unsur vardır. Senaryo, kurgu, ses, ışık kadar etkili olan sinematografik anlatım araçlarından birisi de renktir (Öztürk, 2017). Renk sayesinde kontrastlar ve derinlik ön plana çıkarılır. Renklerin uyumlu kullanılması görsel kompozisyonda aktif durumda ilerler. Doğru tasarlanmış kullanımıyla var olan renklerin belirli bir anlam meydana getirecek biçimde bir araya gelmesiyle birlikte renk ahengi (uyumu) sağlanmaktadır. Bu uyum, renklerin yapısına uyacak biçimde oluşturulabileceği gibi yönetmenin öznel bakış açısına göre de şekillenebilmektedir. Sıcak-soğuk renk uyumu, renk uyumu konusunda dikkat edilmesi gereken konudur. Sıcak renk kırmızı, soğuk renk ise mavi olarak ifade edilmektedir. Tezat renklerle de sınırlı bir uyum oluşturmak mümkündür. Bu uyumun çoğunlukla korku-gerilim filmlerinde kullanıldığını görüyoruz. Bu sayede renklerin karşıt etkisiyle birlikte algısı gittikçe arttırılmaktadır (Kırık, 2013: 78). Sinemacılar önceleri siyah ve beyazın farklı tonlarına başvurarak renk ahengi oluşturmaya çalışsalar da istenen uyum tam olarak yakalanamamıştır. Görüntü sanatlarında güçlü bir anlatım aracı olan renk günümüz iletişiminde yansıttığı duygu ve düşüncelerle kitleleri peşinden sürükleyen, ilgiyi canlı tutan tarzıyla siyah beyaz filmlerden sonra sinemaya kullanılmasıyla, sinemanın anlatım olanaklarını arttırmıştır. Renkli film ile siyah beyaz filmin kullanım yerleri ayrıdır. Bu farklı kullanım alanlarının nasıl yerleştirildiğini bilmek, renkleri buna göre belirlemek, rengi seçince de onu yerli yerinde kullanmak gerekir (Çöloğlu, 157). Sinemanın başlangıç yıllarında günümüzün aksine sadece siyah beyaz görüntü elde edilebiliyordu. İzlediğimiz savaş belgesellerindeki sahnelerin görüntüleri siyah beyaz olması sebebiyle aklımızda bambaşka bir etki yaratmaktadır. Bu bağlamda siyah beyaz görüntünün gerçeği daha çok yansıttığını matem, yas, trajedi hissini daha çok yarattığı görülür. Rengin gelmesiyle sinema sanatının gelişimi, sanatsal biçimde ilerlemede ivme kazanmıştır. Renklerin kullanımı kimi zaman yönetmene bağlı olarak da değişebilmektedir. Seyircilerin geçmişleri, daha önce edindikleri birikimleri ve hayata bakış açıları renkleri farklı yorumlamalarına neden olmaktadır (Anger ve Allison'dan akt. Kırık, 2013; 79). Renklerin afişlerde kullanıma sürecinde en çarpıcı örneklerin başında western film afişleri gelmektedir. Olayların keşfedilmemiş alanlarda meydana geldiği Western filmlerde, çorak bozkırlar uçsuz bucaksız topraklarla donanmış kahverengi çöllerde geçen konular işlenir (akt. Kırık, 2013; 79). Filmlerin başrol oyuncularını kovboylardır. Kıyafet, çizme ve kullandıkları çoğu materyal hemen hemen tümünde kahverengidir. Toprağın rengi olması nedeniyle kahverengi insanlarda hareketlilik duygusu yaratmaktadır. Yapılan araştırmalarda bu rengin insan hareketlerini hızlandırdığı sonucu ortaya çıkmıştır. Kahverengi; hırs, doğallık, içe dönüklük, hızlı hareket, etrafa hâkim olma arzusu, rahatlık ve basitlik anlamları da taşımaktadır (Çağan, 2005: 52). Bir Avuç Dolar, Çöl Aslanı, Bir Zamanlar Batıda filmlerinde kahverenginin tüm bu özellikleri ön plana çıkmaktadır. Kullanılan bu renk tercihinden dolayı izleyici hareketli olayların geçeceğini western filmlerde hissetmektedir. (Kırık, 2013; 79).

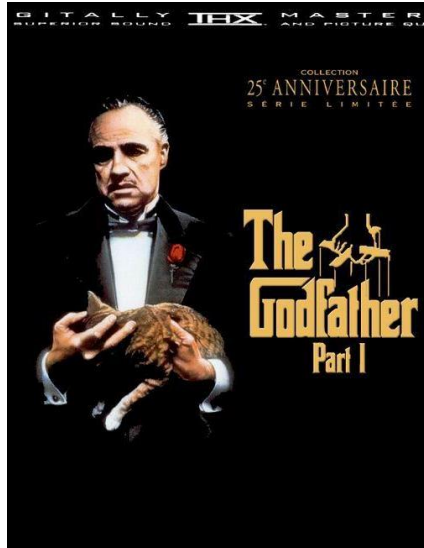
Şekil 10. Bir Avuç Dolar, 1964

Afişlerin renk aracılığıyla etkili kullanımına diğer örnek tür olan Korku ve Gerilim filmleri de izleyicinin sınırlarıyla oynamak temeline dayanan, korku uyandırarak insanları, olayları, durumları bu temayla işleyen anlatılardır. Korkunç olaylar, hayaletler, vampirler, hortlaklar, kurt adamlar, acayip yaratıklar bu tür filmlerin başlıca öğeleridir. Konu genellikle karanlık, kasvetli bir hava içinde, ıssız mekanlarda geçmektedir (Özön, 2008; 246). Bu tür filmlerde ürkütücü bir atmosferin oluşturulması önemli olduğundan ışık-gölge zıtlıklarına sıklıkla başvurulmaktadır. Daha çok siyah-beyaz korku filmlerinde ön plana çıkan bu durum özellikle Dr. Caligari'nin Muayenehanesi filmi gibi Frankenstein ve Frankenstein'in Geline türünden siyah-beyaz filmlerde korku öğesi siyah-beyazın zıtlıkları ve grinin tonlarıyla yakalanmıştır.

Şekil 11. Elm Sokağı'nda Kâbus 1984.

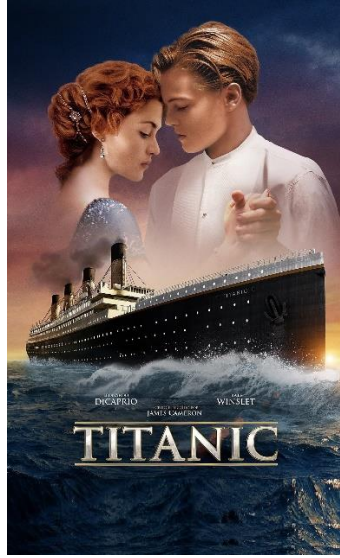
Korku sinemasında çoğunlukla kullanılan kırmızı ve siyah renk, amaçlanan sinemasal atmosferde bohemli, kasvetli, gergin bir ortam yaratmakta destekleyici unsurlardandır. Kırmızı, yapısı itibariyle insanları heyecanlandıran bir renk olarak kanı, ölüm ve ateşi çağırıştırır (akt. Kırık, 2013; 80). Elm Sokağı'nda Kâbus, 13.Cuma, Suspiria, gibi korku filmlerinde renksel değerler incelendiğinde kırmızı duvarlar, alevli sahneler ve kan görüntülerinde ağırlığın her zaman kırmızı renkte olduğu görülür. Kötü ve kindar duyguların, stresli durumların yansıtılmasında da elbette ki siyah renk tercih edilmiştir (akt. Kırık, 2013; 80). Sinemada Cadılar Bayramı ve Çıtlık ya da Son Durak gibi seri filmlerde de sanat yönetmenleri tarafından bu renkler kullanılmıştır. Turuncu rengin fazla kullanılması da olumsuz bir atmosfer oluşturabilmektedir. Turuncu da aynı kırmızı renk gibi çok yüksek titreşimlere sahiptir (akt. Kırık, 2013; 80). Yanı sıra özellikle sesli sinemayla birlikte gelişen Gangster (Mafya) filmlerinde de polisle her vakit çatışan çeteleri konu alınır. Acımasız şiddet bu filmlerin başlıca öğelerinden biridir (Özön, 2008; 239). Bu nedenle de Gangster filmleri ve TV dizilerinde en fazla kullanılan renk olarak siyah tercih edilir. Çünkü siyah renk ve mafya üyelerinin kullandıkları siyah takımlar gücün yanı sıra otoriteyi de temsil etmektedir (akt. Kırık, 2013; 80). Örneğin Baba ve Yaralı Yüz isimli filmlerde de mafya üyelerinin kullandıkları çoğunlukla siyah ya da koyu renktir.

Şekil 12.. Baba, 1972

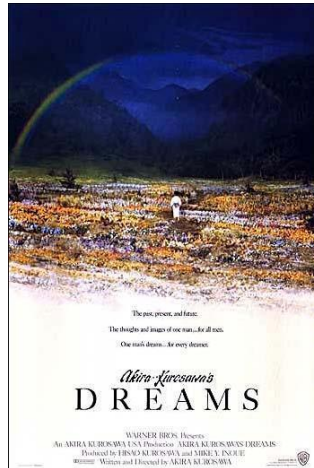
Bir diğer tür olan bilim-kurgu sineması, anlatılan öykülerin günümüzde mümkün olmayan bilim-teknoloji unsurları sayesinde sinematize edilmesi temeline dayanmaktadır. Bu tür filmlerde uzaylılar, yaratıklar konu edilmektedir. Alien, Predator., Star Wars tarzı sinemasal örneklerde gri tonlar genellikle ağırlıktadır. Özellikle çelik grisi, üniformalarda ve uzay üslerinde sıkça kullanılan bir renktir (Kırık, 2013; 81). Komedi Filmleri ise insanların, olayların, komik, eğlendirici yanlarını ele alan ve hikayeyi eğlendirici biçimde işleyen ve hoşça vakit geçirtmeyi amaçlayan türdür (Özön, 2008: 226). Komedi filmlerinde genel olarak renk sınırlaması yapmak pek mümkün değildir. Çoğunlukla kitlelerin dikkatini toplayacak sıcak renkler tercih kullanılmaktadır (Kırık, 2013: 81). Recep İvedik filmlerinde Recep karakterinin devamlı turuncu bir gömlek giydiği görülür çünkü turuncu eğlencenin rengidir (Çağan, 2005: 51). Neredesin Firuze isimli filmde sıcak tonlar ağırlıktadır. Dramda filmlerinde ise kahraman olağanüstü bir durumla karşı karşıyadır. Kahraman bir güç denemesinde sınavdan geçer. Dram kahramanı öyküde bu güç denemesi karşısında kendi kendini daha iyi tanıyıp, güçlü ya da güçsüz yönlerini öğrenir (Özön, 2008: 223). Genellikle aşk öyküleri, kavuşamayan sevdalılar, acı hikayeler konu edilir. Bu tür çalışmalarda pembe, kırmızı

ve beyaz renkler yoğunluklu olarak tercih edilmektedir. Titanic dünya çapında büyük ilgi toplayan bir Hollywood filmidir ve bu çalışmada ağırlık beyaz renk üzerinedir. Beyaz genel olarak saflığı ve temizliği temsil eder. Gemide yaşanan aşkın saf ve temiz olduğu izleyicilere beyaz renkle yansıtılmaktadır (Kırık, 2013: 81).

Şekil 13. Titanic, 1997.

Macera Aksiyon türünde yer alan filmler, soluk kesici olayların, durumların birbirini aralıksız izlediği; izleyicinin sinirini baştan sonuna dek, adeta kopma noktasına gelene kadar gerilmesi hedeflenen, devamında mutlu bir sonla giderilen filmlerdir (Özön, 2008: 225). Macera filmlerinde ise neredeyse her renk kullanılır ve bu nedenle de renk kısıtlaması bulunmamaktadır. Farklı anlatım teknikleriyle değişik renklerin bir arada kullanılması anlatımı kişiselleştirmekte ve seyirci konuya yoğunlaşmaktadır. Matrix ve Yüzüklerin Efendisi türden çalışmalarda tercih edilen görsel etkiler ve renkler kişisel bir anlatım dili oluşturur ve böylece seyircilerin kendilerine sunulan kompozisyondan etkilenme düzeyi artmış, renkler vasıtasıyla gerçeklik algısı tekrar biçimlendirilmiştir (Kırık, 2013: 81). Sinemanın, diğer sanat biçimleriyle olan alışverişlerini ve karma yapısını göz önüne aldığımızda kuşkusuz resim sanatının etkileri yoğun bir şekilde görülür. Özellikle ressam kökenli yönetmenler resimsel öğeleri ustalıklı kullanılarak perdeye aktarmada oldukça başarı sağlamışlardır. Bu ortaklığa verilebilecek en iyi örnek Japon yönetmen Akira Kurosawa sinemasıdır. Çocukluk döneminde başladığı resim sanatına yoğun ilgisi, yaşadığı toplumun sanata verdiği değerle birleşerek, mükemmel bir uyum ve disiplinle ürettiği filmlerini renksel anlamlar ile bezemiştir. Kurosawa filmlerinde renklerle oynar ve duygu yoğunluğu üreterek çalışmalarında derinlik yaratır. Çekeceği sahneleri önce resmedip tasarlayan yönetmen elbette ki, resimsel açıdan zengin olan filmlerinde renk olgusuna ayrı bir önem vererek renkleri daha çok psikolojik etkileriyle kullanmayı tercih etmiştir ve renk olgusu onun filmlerine resimsel bir değer katar. Kimi zaman izlenimci etkileri olan renkler kullanırken kimi zamansa dışavurumcu kırmızılarla dinamizm, şiddet ve korkuyu üst seviyeye çıkarmıştır. Filmlerinde ana unsur olarak kullandığı renk neredeyse anlamı belirler. Japonların doğaya olan saygılı tavırları yönetmenin doğa bilincini işlediği filmlerinde, doğa rengi olan yeşilin pozitifliğiyle bolca kullanıldığı görülür. Umut, iyimserlik ve sevginin sembolü Kurosawa sinemasında sarı renk ile yansıtılırken, mavi renk ile de durağanlık hareketsizlik ve yer yer ölüm olgusunu işlemek için kullanılmıştır. Depresif, kasvetli ve sıkıntılı durumları gri renkle yansıtmıştır. Renk onun filmlerinde bir tüe anlatım biçimidir ve genellikle simgesel değerlere sahiptir.

Şekil 14. Dreams, 1990

Dreams filminin afişinde de yansıtıldığı gibi, parlaklıktan karanlığa doğru bir geçiş söz konusudur. Beyaz ışık ve devamında ki çiçek tarlasında mutluluğun, umudun, sevginin sembolleri pembe, turuncu, sarı renkler kullanılmış ve tüm bu güzel renkleri içinde barındıran gökkuşağının ardından karanlık, kasvet ve bohem sembolü koyu renkler işlenmiştir. Bu filmin ana temasından da anlaşılacağı gibi, insanların doğaya verdiği zararları bu güzelliklerin sonunda doğru ilerliyor olmamızı tasvir eden, afişin merkezine yerleştirilmiş çocuk figürü beyaz kimonosuyla da saflığı ve bu durumu düzelterek gücün yine insanların olduğunu bize yansıtmaktadır. O filmlerinde renkleri bir oyuncu gibi oynatır ve bu sayede göndermeler yapar.

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmada kullanılan yöntemler ile araştırmanın modeli, ana kitlesi ve örneklemeyle birlikte araştırmada kullanılan veri toplama araçları, verilerin toplanması, verilerin çözümlenmesine yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencilerinin sinema ve resim renk ilişkisinin film afişi tasarımına yansımadaki kullanımına ilişkin renk algılarının tespit edilmesi konusunda veri sağlaması amacı taşıyan bu araştırmada betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır. Tarama çalışmaları ana kitle içerisinde seçilen bir örnekleme yürütülen böylece ana kitlenin de görüşlerini betimlemeyi sağlayan araştırmalardır. Bu çalışmamızdaki amaç araştırma konusuna ait durumu betimlemek ve ana kitleyle ilgili çıkarımlarda bulunabilmektir (Creswell, 2014).

2.2. Araştırma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Güzel Sanatlar Fakültesi, Grafik Tasarımı Bölümü ile Sinema ve Televizyon Bölümünün, 1, 2, 3, 4. Sınıf lisans ve yüksek lisans programında öğrenim gören 60 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlere (Tablo-1), yaşlara (Tablo-2) ve sınıflara (Tablo-3) göre dağılımı aşağıda verilmiştir.

Tablo 1. Grubun cinsiyete ait frekans ve yüzde değerleri

	Cinsiyet	
	n	%
Erkek	30	50,0
Kadın	30	50,0
Toplam	60	100

Tablo 2. Grubun yaşa ait frekans ve yüzde değerleri

	Yaş	
	n	%
18-20	15	25,0
21-25	45	75,0
Toplam	60	100

Tablo 3. Grubun sınıfa ait frekans ve yüzde değerleri

	Sınıf	
	n	%
1.	8	13,3
2.	11	18,3
3.	41	68,3
Toplam	60	100,0

Tablo 1’de görüldüğü gibi, örneklemin cinsiyete göre dağılımı sırasıyla erkek (n=29, f= %48,3), kadın (n=30, f= %50,0) şeklindedir. Katılımcıların yaşa göre dağılımı sırasıyla Tablo 2’de şöyle verilmiştir; 18-20 yaş (n=15, f=%25,0), 21-25 yaş (n=45, f=%75,0). Tablo 3’ de ise sınıfa göre dağılımı sırasıyla 1. sınıf (n=8, f=%13,3), 2. sınıf (n=11, f=%18,3) ve 3. sınıf (n=41, f=%68,3) şeklindedir.

2.3. Veri Toplama Araçları

2.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından hazırlanan formdur. Katılımcıların cinsiyeti, yaşı, sınıfı, öğrenim gördükleri bölüm gibi demografik değişkenleri belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

2.3.2. Kullanılan Ölçme Aracı

Çalışmada veri toplama aracı olarak öğrencilerin görüşlerini almak üzere araştırmacılar tarafından hazırlanan “Afiş Tasarımında ‘Renk’ Konusu Anketi” kullanılmıştır. Anket; her bir maddesine “Hiçbir zaman”, “Nadiren”, “Çoğu zaman” ve “her zaman” şeklinde cevap verilen 4’lü likert tipinde hazırlanmış 40 maddeden oluşmaktadır.

Anket, renk konusuna ayrılan zaman (1-2), tasarımda renk konusuna ilişkin verilen genel bilgiler (3-8), renk konusuna ilişkin ders saati dışında uygulamaya yönelik ödev yeterliliği (9-12), renk konusuna ilişkin sorunlar (13-20), renklerin anlamlarındaki öğrenci algısı (21-36) ve renk konusu ile ilgili önerilere (37-40) ait sorular şeklinde alt boyutlarından oluşmaktadır.

3. BULGULAR

Ordu Üniversitesi Güzel sanatlar Fakültesi, Grafik Tasarımı Bölümü ile Sinema ve Televizyon Bölümünün, 1, 2, 3, 4. Sınıf lisans ve yüksek lisans programında öğrenim gören 60 öğrencinin anket sorularına verdikleri cevaplar aşağıda tablolar halinde verilmiştir.

Aşağıdaki tablolarda renk konusuna ayrılan zaman (Tablo 4), tasarımda renk konusuyla ilgili verilen genel bilgiler (Tablo 5), renk konusuyla ilgili ders saati dışında uygulamaya yönelik ödev yeterliliği (Tablo 6), renk konusuyla ilgili sorunlar (Tablo 7), renklerin anlamlarındaki öğrenci algısı (Tablo 8) ve renk konusu ile ilgili önerilere (Tablo 9) ait tablolarda öğrencilerin cevapları ve bunlara ait frekans ve yüzdeler bulunmaktadır.

Tablo 4. Renk konusuna ayrılan zaman

	Hiçbir Zaman		Nadiren		Çoğu Zaman		Her Zaman	
	n	%	n	%	n	%	n	%
1.Afiş Tasarımında “Renk” konusuna teorik ders saati ayrılıyor	11	18,3	22	36,7	18	30	9	15
2.Afiş Tasarımında “Renk” konusuna uygulamalı ders saati ayrılıyor	13	21,7	17	28,3	19	31,7	11	18,3

Afiş tasarımında renk konusuna ayrılan zamanın alt boyutunda (1.ve 2. sorular), renk konusuna teorik ders saati ayrıldığını öğrencilerin ortalama olarak yaklaşık %45’i düşünürken, yaklaşık %50 si de renk konusuna uygulamalı olarak zaman ayrıldığı düşünülmektedir.

Tablo 5. Renk konusuyla ilgili verilen genel bilgiler

	Hiçbir Zaman		Nadiren		Çoğu Zaman		Her Zaman	
	n	%	n	%	n	%	n	%
3.Afiş Tasarımında “Renk” konusuna temel tasarım ilkeleri arasında yer veriliyor	7	11,7	12	20	20	33,3	20	33,3
4.Rengin oluşumu hakkında bilgi veriliyor	12	20	14	23,3	22	36,7	11	18,3
5.Renk çeşitleri hakkında bilgi veriliyor	11	18,3	13	21,7	21	35	14	23,3
6.Rengin psikolojik yansımaları hakkında bilgi veriliyor	10	16,7	4	6,7	29	48,3	16	26,7
7.Sanatçı eserlerinde rengin kullanımı hakkında bilgi veriliyor	6	10	15	25	25	41,7	14	23,3
8.Renk konusunun sanat akımlarına yansımaları hakkında bilgi veriliyor	7	11,7	17	28,3	21	35	15	25

Renk konusuyla ilgili verilen genel bilgiler alt boyutunda (3-8. sorular), Renk konusunun temel tasarım ilkeleri kapsamında ele alınması, rengi oluşturan elemanlar ve renk çeşitleri ortalama olarak yaklaşık %60 civarında algılanmaktayken, rengin psikolojik yansımaları ve sanatçı eserlerinde rengin kullanımı ortalama yaklaşık %70, çizgi konusunun sanat akımlarına yansımaları hakkındaki konuların işlenişinin ise yaklaşık %60 civarlarında çoğu zaman ve her zaman ifadelerine yansıdığı görülmektedir. Bu oranlarla renk konusunda verilen genel bilgi algısının ortalamanın üzerinde olduğu görülmektedir. Rengin psikolojik yansımaları ve sanatçı eserlerinde rengin kullanımı konularındaki algının diğer alt boyut maddelerine göre daha yüksek bir algıda olduğu görülmektedir.

Tablo 6. Renk konusuyla ilgili ders saati dışında uygulamaya yönelik ödev yeterliliği

	Hiçbir Zaman		Nadiren		Çoğu Zaman		Her Zaman	
	n	%	n	%	n	%	n	%
9.Renk konusuna yönelik ders saati dışında uygulamaya yönelik ödev/proje veriliyor	6	10	12	20	23	38,3	19	31,7
10.Renk konusunun temel tasarım ders içeriğindeki önemi hakkında bilgiler veriliyor	5	8,3	16	26,7	20	33,3	19	31,7
11.Konu ile ilgili zaman derste yetmediği için ödev veriliyor	4	6,7	15	25	26	43,3	15	25
12.Konu ile ilgili ödev öğrendiklerimi pekiştirmemi sağlıyor	7	11,7	10	16,7	21	35	22	36,7

Renk konusuyla ilgili ders saati dışında uygulamaya yönelik ödev yeterliliği alt boyutunda (9-12. sorular), öğrencilerin, ders saati dışında ödev verilmesi, rengin önemi hakkında bilgi verilmesi, konu ile ilgili zaman derste yetmediği için ödev verilmesi, konu ile ilgili ödevin öğrendiklerini pekiştirmesi gibi durumlara bakıldığında ortalama olarak yaklaşık %70 civarlarında çoğu zaman ve her zaman ifadelerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu bağlamda büyük çoğunluğun algısı konu işlenişi sonrası uygulamaların yeterli miktarda olduğunu göstermektedir.

Tablo 7. Renk konusuyla ilgili sorunlar

	Hiçbir Zaman		Nadiren		Çoğu Zaman		Her Zaman	
	n	%	n	%	n	%	n	%
13. Renk konusuna yönelik uygulamada sorun yaşıyorum	26	43,3	19	31,7	9	15	6	10
14. Renk konusuna yönelik rengin psikolojik anlamlarını anlamakta sorun yaşıyorum	29	48,3	13	21,7	13	21,7	5	8,3
15. Tasarımda konuya yönelik renk uyumunda sorun yaşıyorum	22	36,7	21	35	11	18,3	5	8,3
16. Tasarımda konuya yönelik renk ilişkisi kurmada sorun yaşıyorum	22	36,7	23	38,3	11	18,3	3	5
17. Tasarım konusuna yönelik renk perspektifi uyumunda sorun yaşıyorum	20	33,3	21	35	12	20	6	10
18. Rengin konuyla ilişkisinde fon(ön-arka) düzenini kurmakta sorun yaşıyorum	27	45	19	31,7	9	15	5	8,3
19. Tasarımda renkleri etkili biçimde kullanmada sorun yaşıyorum	22	36,7	27	45	6	10	5	8,3
20. Renk konusu ile ilgili yeterli bilgi verilmediğini düşünüyorum	23	38,3	14	23,3	15	25	8	13,3

Renk konusuyla ilgili sorunlar alt boyutunda (13-20), öğrencilerin renk konusuna yönelik uygulamada sorun yaşaması, rengin psikolojik anlamlarını anlamakta sorun yaşaması renk uyumlarında, renk ilişkilerinde, renk perspektifi ve rengin fon olarak düzeninde kullanımında sorun yaşamasıyla renk konusunda yeterli bilgi edinememe algıları, ortalama yaklaşık %35'i gösterdiği saptanmış olup hiçbir zaman, nadiren gibi ifadelerle görüşlerini ifade etmişlerdir. Bu bilgiler doğrultusunda öğrenciler, rengin kompozisyonel anlamda kullanımında diğer tasarım elemanlarıyla ilişkilendirmede zorluk yaşamadıkları algısını ifade etmişlerdir.

Tablo 8. Renklerin anlamlarındaki öğrenci algısı

	Hiçbir Zaman		Nadiren		Çoğu Zaman		Her Zaman	
	n	%	n	%	n	%	n	%
21. Kırmızı renk bana canlılık, mutluluk, girişkenlik, kızgınlık çağrıştırıyor	6	10	11	18,3	19	31,7	23	38,3
22. Sarı renk bana iyimserlik, aydınlık ve sevgiyi çağrıştırıyor	8	13,3	7	11,7	18	30	27	45
23. Mavi renk bana sakinliği sükuneti ve üretkenliği çağrıştırıyor	2	3,3	8	13,3	12	20	38	63,3
24. Yeşil renk bana bereket, uyum, güven ve huzuru çağrıştırıyor	3	5	9	15	19	31,7	28	46,7
25. Mor renk bana asalet, soyluluk, lüks ve zenginliği çağrıştırıyor	12	20	8	13,3	22	36,7	18	30
26. Turuncu renk bana enerji, cesaret, neşe ve girişkenliği çağrıştırıyor	8	13,3	10	16,7	16	26,7	26	43,3
27. Kahverengi renk bana hırs, doğallık, içe dönüklük ve rahatlığı çağrıştırıyor	11	18,3	13	21,7	17	28,3	18	30
28. Siyah renk bana gücü, tutkuyu, resmiyeti ve ölümü çağrıştırıyor	3	5	3	5	17	28,3	37	61,7
29. Beyaz renk bana saflık, temizlik, masumiyet ve sadakati çağrıştırıyor	1	1,7	5	0,8	12	20	42	70

Renklerin anlamlarındaki öğrenci algısı alt boyutuna (22-29. sorular) verilen cevaplarda öğrenciler; Kırmızı renk canlılık, mutluluk, girişkenlik, kızgınlığı, Sarı renk iyimserlik, aydınlık ve sevgiyi, Mavi renk , sakinliği sükuneti ve üretkenliği, Yeşil renk , bereket, uyum, güven ve huzuru, Mor renk asalet, soyluluk, lüks ve zenginliği, Turuncu renk enerji, cesaret, neşe ve girişkenliği, Kahverengi hırs, doğallık, içe dönüklük ve rahatlığı, Siyah renk gücü, tutkuyu, resmiyeti ve ölümü çağrıştırıyor maddelerine katıldıkları ortalama yaklaşık %75'in üzerinde beyaz rengin de, saflık, temizlik, masumiyet ve sadakati çağrıştırdığı %90 olarak algılanmıştır.

Tablo 9. Renk konusu ile ilgili öneriler

	Hiçbir Zaman		Nadiren		Çoğu Zaman		Her Zaman	
	n	%	n	%	n	%	n	%
28. Her bir renk çeşidi için farklı çalışma yapılmasının konuyu daha iyi anlamak açısından faydalı olacağını düşünüyorum	3	5	7	11,7	19	31,7	31	51,7
29. Renkle ilgili sanat akımları hakkında bilgi verilip benzer bir uygulama yapılmasının o akımı anlamak açısından faydalı olacağını düşünüyorum	1	1,7	10	16,7	26	43,3	23	38,3
30. Renk konusu ile ilgili günlük yaşamdan kesitler alınarak çalışmalar yapılmasının faydalı olacağını düşünüyorum	3	5	6	10	24	40	26	43,3
31. Tasarımda "Renk" konusunun seçmeli ders olarak konulmasının faydalı olacağını düşünüyorum	9	15	8	13,3	16	26,7	27	45

Renk konusu ile ilgili öneriler (28.-31. Sorular) alt boyutunda öğrencilerin; Her bir renk çeşidi için farklı çalışma yapılmasının konuyu daha iyi anlamak açısından faydalı olacağını düşüncesi, Renkle ilgili sanat akımları hakkında bilgi verilip benzer bir uygulama yapılmasının o akımı anlamak açısından faydalı olacağı düşüncesi, Renk konusu ile ilgili günlük yaşamdan kesitler alınarak çalışmalar yapılmasının faydalı olacağı düşüncesi ve Tasarımda "Renk" konusunun seçmeli ders olarak konulmasının faydalı olacağı düşüncesi ifadelerine yönelik cevaplarının ortalama yaklaşık %80 civarında olduğu görülmüştür.

Sonuç

Bu çalışmada resim ve sinema ilişkisinin film afişlerine yansımaları çeşitli örneklerle ve anket uygulaması yapılarak öğrenci görüşleriyle birlikte ele alınmıştır. Renk konusunda verilen bilgiler ışığında özellikle renklerin algılanması yönünde öğrencilerin yaklaşımları ve rengin etkileri konusunda veriler elde edilmiştir. Bulgular bölümünde resim ve sinema ilişkisinin afiş tasarımı veya film afişlerine yansımalarının yüzdeleri ve öğrenci algıları yorumlanmıştır.

Geçmişten günümüz sanat disiplinlerine kadar görsel tasarımın etkisi oldukça önemlidir. Sanat eserleri dış gerçekliği yansıtan ya da var olanı yorumlayan anlatıcılardır. Bu uygulama ya da gösterme biçimi çeşitli estetik ve sanatsal elemanlar ile mümkün olmaktadır. Hemen hemen her sanat disiplini ışık, renk, kompozisyon vb. unsurlar ile temsili anlamlar üretirler. Sanatçının bu üretim sürecinde iç dünyasında özellikle nesnenin yorumlanması ve biçimlenmesinde ışık ve renkten yararlandığı görülür. Dış dünyaya yapılan göndermeler için bir tavırla renklerin betimlemesiyle ifade edilir. Her imgenin aslına ait olduğu sanatsal ifade türlerinde dış dünya tasvir edilir. Resim ve sinema da bu bağlamda olayların ve mekanların sunumunda rengi bir anlam oluşturucu ya da anlam birliği sağlamak amacıyla kullanır. Tarihsel olarak birbirinden alıntılan, birbirine gönderen ya da birbirinden ödünç alan bu iki sanat disiplini ışık ve renk gibi öğeleri ifade ve anlatım aracı olarak kullanırlar. Dış gerçekliği aslına sadık kalma ya da benzetmede renk en önemli figürdür. Resim kadar sinema da renklerin genel kabullerini birer anlam oluşturucu olarak benimser. Günümüzde hiçbir şeyin tesadüfe bırakılmadığı endüstriyel sinema sektöründe her şeyin en ince ayrıntısına kadar hesaplanarak kullanıldığı ve amaca hizmet etmesi gerektiği görülmektedir. Sinemada tıpkı resim sanatı gibi renk olgusunu görsel tasarımın bir elemanı olarak bütünlüğü ve derinliği sağlayıcı biçimde kullanılmaktadır. Görsel tasarımın çizgi ve yön, büyüklük ve biçim, doku ya da renk gibi unsurları bulunmaktadır. Her renk birbirinden farklı anlamlar taşır bu nedenle film afişlerinde ve diğer görsel mecralarda renk olgusu bu dile uygun biçimde kullanılmaktadır. Bu bağlamda renkler film afişleri ve resim sanatında gelişigüzel değil insanlar üzerinde bıraktığı etkiler ölçülerek değerlendirilir. Kimi zaman çizgiyle kimi zaman renk ve kimi zaman lekeyle tasarlanan kompozisyonlarda belirtilen bu unsurlar içerisinde "renk" farklı bir önem oluşturur çünkü renklerin dili aracılığıyla anlatılmak istenen olay ya da hikayelerin etkisi kolayca arttırılabilmektedir. Bu noktada renklerin psikolojik etkilerinin bireylerin geçmiş yaşantıları üzerinde yaratmış olduğu etkinin değiştiği değerlendirilmektedir.

Araştırmaya konu olan renk üzerine yapılan çalışmaların derinleştirilmesi gerekliliği, bu konuda karşımıza çıkan verilerin çeşitliliği özellikle film afişi tasarımında algısal ve ifadesel gücü yansıtmakta farklılıklar olduğu karşımıza çıkmaktadır. Renkler etkili biçimde kullanıldıklarında insanı coşturan üzen ya da korkutan duyuşsal sonuçlar yaratır. Bu açıdan her sanatçının bakış açısı ve ifade ettiği anlama göre kullandığı renk, film afişlerinde ve resimde görsel tasarımın temel unsurları arasında bir anlam oluşturucu olarak değerlendirilmektedir.

Kaynakça

- Avcı, S., 2014 'Bilimsel Renk bilgisinin Resim Sanatındaki Yansımaları' Yedi Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi, 2014 sayı 11, İzmir
- Beyoğlu, A. & Akyürek M. (2017) "Resim Anasanat Atölye Dersi Öğrencilerinin Resimde Mekân Konusuna İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi", Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 6, Sayı 1: 139-158.
- Bodur, F., Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 15, Sayı 1, 2006, Fotoğraf Ve Renk: Fotoğraftaki Renklerin İletilerin Algılanmasındaki Rollerini Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi
- Çağan, M., 2005, Sizin Renkleriniz, Bir harf Yayıncılık, İstanbul
- Creswell, J. W. (2014). Araştırma Deseni (Çev.:Ed. S. B. Demir). Eğiten Kitap, Ankara.
- Çöloğlu, D. Ö., Sinemada Bir Anlam Yaratma Süreci Olarak Renk ve Krzysztof Kieslowski'nin "Üç Renk: Mavi, Beyaz, Kırmızı" Üçlemesi, Kocaeli Üniversitesi İletişim Fakültesi Araştırma Dergisi
- Erden, O., 2012, Modern Sanat Hakkında Bilmeniz Gereken Her Şey, Tempo Dergisi, Boyut Matbaacılık, İstanbul

- Gombrich, E. H., 2007, Sanatın Öyküsü, Çev. Erol Erduran- Ömer Erduran, Remzi Kitabevi, İstanbul
- Kırık, A. M., 2013, 'Sinemada Renk Ögesinin Kullanımı: Renk ve Anlatım İlişkisi' adlı makale, 21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Dergisi, cilt 2, sayı 6, 2013
- Uzuner E., 2014, Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Renklerin Ürün Kimliğine Etkisi Ve Çözümleri Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
- Özön, N., 2008, Sinema Sanatına Giriş, Agora Kitaplığı, İstanbul
- Öztürk, S., (2017), "Kısa Film Yapımında Anlam Yaratma Aracı Olarak Ses", Erciyes İletişim Dergisi Akademia, Cilt 5, Sayı 2: 366-382
- Öztürk, S., (2017), "Sinema Ve Gerçeklik İlişkisinin Yılmaz Güney Filmlerine Yansıması: "Sürü" Filmi", Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, sayı 15: 185-198
- Sözen, M., 2003, Sinemada Renk Sembolik Anlamlar, Detay Yayıncılık, Ankara
- Yücel, A., Sengir, S., Özcan, K. (2017), "Üniversite Öğrencilerinin Temel Tasarım Eğitiminde Çizgi Konusundaki Algılarının İncelenmesi", Social Sciences Studies Journal, Cilt:3 Sayı:12:1917-1923
- Özlem E., 1996, Sanat Eğitiminde Renk ve Renk Öğretim Yöntemleri S.Y.T. Eskişehir
- file:///C:/Users/LENOVA/Downloads/5000001076-5000001982-1-PB.pdf
- http://dergipark.ulakbim.gov.tr/cusosbil/article/viewFile/5000001090/5000001781
- file:///C:/Users/LENOVA/Downloads/5000087344-5000123343-1-SM.pdf

Summary

In this study, reflection of picture and cinema relation on movie posters were taken together with students' opinions through various examples and questionnaire application. The information about color was obtained about the approaches of students and the effects of color especially on the perception of colors in light. In the bulgular section, the percentage of reflection of the relationship between painting and cinema on poster designs or movie posters and student perceptions are interpreted.

Throughout the history of art, each discipline has benefited from different artistic elements while developing their own expression possibilities. Light, composition and color are just a few of them. The basic materials used together with the different methods of production of artistic product are almost the same. Painting sculptural photography or a cinematic product basically represents objects while light and color strengthens the meaning. Almost all disciplines of art need this saturation while creating technical and aesthetic human feeling. In an effective transfer, the objects being depicted close to their own colors also increase their credibility. Increasing the meaning and depth or strengthening the meaning in an artistic way is made possible by the effective use of light and color. Cinema and painting arts are basically similar in terms of their use of close terminology. The art of painting comes to the photograph and cinema after itself, light, composition, golden ratio, color and so on. lent elements. The impulse that creates an aesthetic sensation in the viewer that creates an effect in a good motion picture is a picture or image such as a picture or a picture. The terms commonly used structurally between cinema and painting bring both disciplines closer to each other. The viewer gets more attention, especially if the banner work of the films creates the effect of photography or painting. The cinema increases the artistic value by adapting the basic concepts of the picture to its narrative language. This work focuses on the color theme that is commonly used in cinema and painting. In the study, it was examined how samples were used in the posters of color phenomena films and how effective the use of color was in painting art.

In cinema, just like painting, the color phenomenon is used as a component of visual design, providing integrity and depth. Visual design has elements such as line and direction, size and shape, texture or color. Each color has a different meaning, so the color picture in movie posters and other visual media is used in this language appropriately. In this context, the colors are assessed by measuring the effects on people, not haphazardly in film posters and paintings. Sometimes "color" is of special importance in these elements, which are sometimes expressed in lines and sometimes in compositions designed with lacquer, because the effect of the events or stories to be described through the language of the colors can be easily increased. At this point, it is evaluated that the psychological effects of colors have changed the effect that individuals have created over past lives.

The necessity of deepening the studies on the color subject to research and the diversity of the confronted data in this subject reflects the perceptive and expressive power especially in the film flip design. When colors are used effectively, they create sensory results that stir or frighten the person. In this respect, the color used by each artist in terms of his / her point of view and the expression he / she expresses is regarded as a meaning-maker between the main elements of visual design in film banners and in the picture.